[ח]לימד [א]על בכור בעל מום שניתן לכהן [ב]שלא מצינו לו בכל התורה כולה ורבי ישמעאל נפקא ליה מלך יהיה דסיפא בשלמא לר' יוסי הגלילי דמוקי ליה נמי במעשר ופסח היינו דכתיב [1]לא תפדה (כי) קדש הם הם קריבין ואין תמורתן קריבה (א) דתנן [ג]תמורת [ט]בכור ומעשר הן [י]וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור ומעשר ויאכלו במומן לבעלים ותנן [יא]אמר רבי יהושע שמעתי שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה ואין לי לפרש אלא לרבי ישמעאל דמוקי ליה כוליה בבכור מעשר ופסח דלא קריבה תמורתן מנא ליה מעשר גמר [ה]עברה עברה מבכור פסח בהדיא כתב ביה כשב מה ת"ל [2]אם כשב [ו]לרבות תמורת הפסח אחר הפסח שתקרב שלמים יכול אף לפני הפסח כן ת"ל הוא וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי דם א] זבחיך ישפך לדרשא אחרינא האי כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן מתנה אחת שכיפר מנא להו סברי להו כבית הלל דאמרי אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר וילפינן כולהו מחטאת: והחטאת שתי מתנות: [ז]אמר רב הונא מ"ט דב"ש [3]קרנות [4]קרנות [5]קרנות הרי כאן שש ארבעה למצוה ושתים לעכב ובית הלל קרנת קרנת [ח]קרנות הרי כאן ארבע שלש למצוה ואחת לעכב ואימא כולהו למצוה כפרה בכדי לא אשכחן ואיבעית אימא היינו טעמא דבית הלל אהני מקרא ואהני מסורת אהני מקרא לטפויי חדא ואהני מסורת לבצורי חדא אלא מעתה [ט]לטטפת [7]לטטפת [8]לטוטפות [י]הרי כאן ארבע ב] אהני (ב) קרא ואהני מסורת חמשה בתי בעי למיעבד סבר ג] לה כר' עקיבא דאמר טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים אלא מעתה [9]בסכת בסכת בסוכות אהני מקרא ואהני מסורת חמשא דפנתא בעי למיעבד

תוכל לדקדק דזריקה בכלל שפיכה דכיון דקאמר דבירך על הפסח פטר את הזבח אם כן סבירא ליה דמתנותיהם שוין ואף פסח בזריקה והא דזבח לא פטר פסח משום דזבח טפל לו וכיון דפסח בזריקה אם כן אייתר ליה דם זבחיך ישפך ומאי למידרש מיניה לומר דזריקה בכלל שפיכה ולא גרים ולא שפיכה בכלל זריקה להאי תנא דרבי ישמעאל כולהו בזריקה ולדברי ר"ע דלא זה פטר את זה אם כן אין מתנותיהם שוות דפסח בשפיכה מקרא ודם זבחיך ישפך ואם כן לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה דהא ודם זבחיך איצטריך ליה לגופיה לומר דפסח בשפיכה ולהאי פירושא קשה מכל מקום מההיא דהאשה (פסחים דף פט.) ועוד מנא ליה לרבי טו] ישמעאל דזריקה בכלל שפיכה משום דמייתר ודם זבחיך ישפך דלמא אתא לכל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר וה"ר מיי"ס אומ"ר דבספרי"ס ישני"ס גרסינן כשתימצי לומר לדברי רבי ישמעאל זריקה בכלל שפיכה ושפיכה בכלל זריקה דהכל אחד דכל הקרבנות בזריקה לרבי ישמעאל ואין לחוש אם בזריקה אם בשפיכה והיינו כשיטת רבינו שמואל וכל מה שהקשיתי עליו קשה גם לפי' זה ולכולהו ליקשי קשה אי פסח בשפיכה (לרבי עקיבא) יז] אם כן דריש לקרא דדמו יח] כרבי ישמעאל ובשרם דהנך (קאמר) כרבי ישמעאל ואחד תם ואחד בעל מום נפקא ליה מיהיה לך יט] ולקמן בסוף איזהו מקומן (דף נז.) פליג רבי עקיבא ארבי ישמעאל ומוקי לה לקרא דובשרם אחד תם ואחד בעל מום כרבי יוסי הגלילי דהכא: כ) **אחד** תם ואחד בעל מום. אע"ג כ] דיהיו לך כחזה התנופה ושוק התרומה מוקמינן ליה בסוף איזהו מקומן (שם) ובבכורות (כו:) בבכור תם רישיה דקרא דבשרם לשון רבים נקט משום בעל מום: **שלא** מצינו לו בכל התורה כולה. פירש בקונט' שלא מצינו לו קרא כא] אחר בכל התורה כולה ונראה לפרש שלא מצינו בכל התורה כענין זה דשאר פסולי המוקדשין אינו מתנה לכהן אלא פודהו ומקריב אחר תחתיו וזה מתנה לכהן ולאוכלו במומו כי כב] האי גוונא בפ' שתי מדות (מנחות נח:) שלא מצינו בכל התורה שיהא טפל חמור מן העיקר גבי את הכבש כג] זו עולת יולדת האחד זה אחד עשר של מעשר ל): **קודש** הם הם קריבין ואין תמורתן קריבה. תימה דבפ"ק דתמורה (דף ה:) בין אביי ורבא מוקמי הם לבכור ומעשר שנתערבו כד] בכל העולין שקריבין לגבי מזבח ואין תמורתן קריבה נפקא להו מדכתיב לה' הוא קרב ואין תמורתו קריבה ועוד קשה דהאי גופיה דריש ליה התם בפרק אלו קדשים (תמורה כא.) מקרא דהכא מדכתיב קודש הם: **שמעתי** שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה. מפרש התם בפסח שנמצא קודם שחיטה ירעה וכן תמורתו משום פסח כה] עצמו דלא קרב לא קרבה תמורתו כו] ועוד איכא למאן דאמר התם דנמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר שחיטה תמורתו קריבה שלמים אע"פ שהפסח רועה ואע"ג דדרשינן הוא קרב ואין תמורתו קריבה הכי קאמר הוא קרב כלומר פסח כז] קרב ואין תמורתו קריבה כשהוא מימר בפסח דחזי כח] ללישנא כט] קמא דרבה דבפרק מי שהיה טמא (פסחים צו:) אפילו המיר בו לאחר שחיטה וללישנא בתרא היכא דהמיר קודם שחיטה ל] והוא לישנא לא קאי דאיתותב התם וקצת קשה הא דדרשינן קודש הם אבכור מעשר ופסח הם קריבים ואין תמורתן קריבה דלא הוי מעין אחד דגבי פסח אם המיר בפסח עצמו שקרב לשם פסח תמורתו נמי קריבה דאם איתא דלא קרב אמאי איתותב התם לשון שני של רבה לא] ליתא דברייתא בהכי מיירי לב] ועוד דרשינן התם אם כשב לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים ופירש התם בקונט' שלמים הבאין מחמת פסח דהיינו תמורת הפסח עצמו ובענין אחר לא מיתוקם כדפרישית לעיל פ"ק (דף ט.) ובכל מקום שהפסח קרב או לשם פסח או לשם שלמים גם התמורה קריבה כיון דלא אתיא מכח קדושה דחויה וצ"ע אם יכול להקריב התמורה לשם פסח קודם שחיטה דשמא יש לדרוש הוא קרב לשם פסח ואין תמורתו קריבה לשם פסח אבל לשם שלמים קריבה כשקרב הוא לשם פסח: **הרי** כאן שש. וא"ת בחמש סגי דלאחת לא איצטריך דכפרה בכדי לא אשכחן וי"ל דדלמא ב"ש לית ליה האי טעמא: **לטוטפות**. אומר רבינו תם דבספרים מדוייקים לא כתיב לטוטפות לג] כלל בוי"ו לבסוף אלא וי"ו דולטוטפת דריש ואפילו למאן דלא דריש וי"ו וי"ו למ"ל דריש כדאמר גבי והנותר פ' הערל (יבמות עב:) ויש מפרשים לטוטפות מלא בוי"ו דוי"ו דבין שני הטיתין לד] דריש וקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין ואומר רבינו תם דלא אמרינן גורעין ומוסיפין ודורשין באמצע התיבה אלא בתחלת התיבה או בסוף כדאשכחן בפרק הזהב (ב"מ דף נד:) גבי ותמישיתו וגבי דם מהפך יקבלנו מ) וגבי ונתתם את נחלתו לשארו בית נוחלין (ב"ב דף קיא:) ט): **טט** בכתפי שתים. וא"ת א"כ ליבעי תרי סרי בתי לה] וי"ל כיון דמנין הוא היכי הוו להו כפרשה שנאמרה ושנית ולא דמו לקרנות שאין המנין כתוב בפירוש וה"ר יהודה מקורבי"ל מפרש לחד טטפת לגופיה והיכי תרתי אתו למנין לו] כתים בלשון כתפי וכל' אפריקי פ): **אלא** מעתה בסכת בכ'. כמס' סוכה (דף ו:) דדרשינן לז] לדפנות וכן בפ' המביא (ביצה ל:) גבי אין נוטלים עצים מן הסוכה אסרינן נמי מן הדפנות מדכתיב חג הסוכות דכשם שחל שם שמים על החגיגה לח] כך חל על הסוכה ותימה דגבי אין מסככין בדבר המקבל טומאה וגבי פ) תעשה ולא מן העשוי לא דרשינן לט] לדפנות:

לימד על בכור בעל מום שניתן לכהן שלא מצינו לו מקום ד] **אחר בכל התורה כולה.** ה] ודמם וחלבם ליכא לאוקומי ו] במר בכור דבעל מום לא קרב: **דסיפיה.** ופסוק הימין לך יהיה: **היינו דכתיב קדש הם כו' ותנן כו'.** כלומר היינו דקודש הם ממעט נמי תמורת מעשר ופסח מהקרבה ויליף מינה טעמא דהנך ב' משניות דתנן בהו דלא קרבי ז] (וולדן): **בבכור ומעשר.** דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות ומיהו לא כבכור ומעשר לקרב אלא יאכלו בעלים במום ח]: **ותנן נמי.** בפסחים דתמורת פסח לא קרבה: **ואין לי לפרש.** הי קריבה והי לא קריבה וקיימא לן דתמורה שהמיר בו אחר הפסח קריבה דתמורת שלמים היא ושהמיר בו קודם זמנו לא קרבה דתמורת הפסח היא: **עברה עברה.** ט) כל אשר יעבור תחת השבט במעשר, י) והעברת כל פטר בבכור: **אם כשב.** בשלמים כתיב: **שקריבה שלמים.** שהרי מותר ב] נעשה שלמים משעבר זמנו: **הוא.** זבח פסח הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה: **אף חטאת כו'.** וילפינן לה מקראי בשמעתין והדר ילפינן י] כולהו זבחים מחטאת: **קרנת קרנת קרנות.** שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות בויקרא אחת בשעיר נשיא וב' בחטאת יחיד אחת בכשבה ואחת בשעירה בשתים כתיב על קרנת חסר ובאחת מלא וב"ש אית להו יש אם למקרא הרי כאן שש ואין במזבח אלא ארבע יא] והשתים יתירות לא נאמרו אלא ששנה עליה יב] הכתוב לעכב ארבע נאמרו למצוה שמצוה בארבע מתנות ושתים נשנו מהן לעכב: **וב"ה.** סברי יש אם למסורת הלכך הרי יג] ד' ג' מהן למצוה נאמרו שמצוה לכתחילה ליתן אף עליהן והאחת מעכבת כדמפרש ואזיל: **ואימא כולהו למצוה.** ואין כאן אחת לעכב שהרי לא שנה באחת מהן: **בכדי.** בלא מתן דמים: **אהני קרא** יד]. דמשמע שש: **ואהני מסורת.** דמשמע ארבע. הלכך טפי חדא אמסורת ובציר חדא ממקרא והוו להו חמש נמצא ששנה באחת: **לטטפת לטטפת לטוטפות.** דילפינן מינה ארבע בתים לתפילין ואנן בכולהו לטוטפות קרינן נמי טו] אהני קרא כו': **סברי ב"ה כרבי עקיבא.** דיליף לה מקרא אחרינא: **כתפי.** שם מקום:

התם

[illegible]

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פרק א מהלכות בכורות הלכה ג:

ט ב מיי' פרק ג מהלכות תמורה הלכה ג:

י ג מיי' פ"ד שם הלכה ו:

יא ד מיי' פ"ד מהלכות קרבן פסח הלכה ו:

◆

תורה אור השלם

1. אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליהוה: במדבר יח, יז

2. ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה: ויקרא ד, כה

3. ולקח הכהן מדמה באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח: ויקרא ד, ל

4. אם כשב הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני יהוה: ויקרא ג, ז

5. ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח: ויקרא ד, לד

6. וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: דברים ו, ח

7. ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: דברים יא, יח

8. והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים: שמות יג, טז

9. בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת: למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם: ויקרא כג, מב-מג

◆

מוסף רש"י

שלא מצינו לו בכל התורה כולה. שיתנו לכהן אלא מריבויא דהאי יהיה לך נפקא (בכורות כח.). או: שלא מצינו ללמדו בכל התורה כולה אלא מכאן (לקמן נ.). הרי הן כבכור ומעשר. לכל קדושת בכור ומעשר (תמורה כא. ע"ש). ויאכלו במומן. ימתינו עד שיומם ויאכלו לבעלים כבכור ומעשר שאין נפדין אלא נאכלין במומן (בכורות סו.). שמעתי. מרבותי: שתמורת פסח קריבה. שלמים אחר הפסח: ותמורת פסח אינה קריבה. יש תמורת פסח שאינה קריבה היא עצמה שלמים, אלא רועה עד שיסתאב במום ותמכר ויביא בדמיה שלמים, דמותר הפסח קרב שלמים: ואין לי לפרש. אבחנה על איזה שמעתי תקרב ועל איזה שמעתי תרעה (פסחים צו.). קרנת קרנת קרנות. בחטאות של מזבח החיצון כתיב, בשעיר דנשיא כתיב קרנת חסר, ובכשבה דיחיד כתיב קרנות מלא, ובשעירה דיחיד כתיב קרנת חסר, אלא הנך דפר כהן משיח ופר העלם דבר, במזבח הפנימי כתיב, והתם כולהו מודו דמתנה אחת מעכבת בהן, וב"ש אלו נמי קריי: ואימא לב"ה כולהו למצוה. דהא כולהו צריכי למכתב למצוה, ושיכתב דחדא תנא להו, אימא אע"פ שלא נתן כלום כיפר: בכדי. בלא כלום (סנהדרין ד.). מסורת. כמה שכתוב חסר ומלא בספר תורה לישראל, ולא כמו שהוא נקרא (סוכה ו:). [illegible]

מסורת הש"ס

[illegible]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואין תמורתן קריבה ותנן: (ב) שם אהני מקרא:

◆

שינויי נוסחאות

[illegible]

◆

שיטה מקובצת

[illegible]